

University of Tehran
University College
of Fine Arts
School of Performing
Arts and Music
تقران، خیابان انقلاب
دانشگاه تهران
پردیس هنرهای زیبا
finearts@ut.ac.ir
مندوی پستی

۱۴۱۵۵-۶۴۵۸
۶۶۴۸۵۲۱۱

Evaluaton of Ms Gohar Hakobian's Thesis THE IRANIAN CASPIAN-ATURPATAKAN SPRACHBUND

I am so pleased to have been given the chance to review this thesis. This is an excellent and unusually interesting dissertation. As a matter of fact, Iranian linguistics and dialectology is practiced very excellently in what I dare to name "Yerevan school of Iranian Linguistics", led by the prominent scholar, Professor Garnik Asatrain.

As I said, this thesis deals with the (New West) Iranian dialects. As a branch of the Indo-European family, the Iranian dialects are spoken by more than 80 million people in a wide area from Turkey (with Zazaki) to China (with Sarikoli), and mainly cover the whole of Iran, Afghanistan, and Tajikistan. The new Iranian languages are those used in the Iranian plateau after the emergence of Islam in the region (ninth or tenth century). These languages are considerably more in number in comparison with the Old and middle Iranian languages, and represent more phonetic and grammatical simplifications in comparison with their ancestors. What is interesting about these languages is that most of them do not have a direct and specified ancestor, and only Persian and Yaghnobi can be regarded as those having direct ancestors (Middle Persian and Sogdian, respectively). The new Iranian languages are now divided into 'eastern' and 'western' subgroups. New west Iranian languages are basically spoken in today's Iran, and include Persian (the widest used Iranian language, with Iranian, Afghan, and Tajik variations), Kurdish, Baluchi, Mazandarani, Lori, Gilaki, Tâti, Tâleši, Lârestâni, Bashkardi, and some others. There are languages, of course, spoken beyond this border, and yet considered to be

University of Tehran
University College
of Fine Arts
School of Performing
Arts and Music
تهران، خیابان انقلاب
دانشگاه تهران
پردیس هنرهای زیبا
finearts@ut.ac.ir
مندوق پستی
مندوه ۱۴۱۵۵–۶۶۴۸۵۸

west Iranian, like Baluchi (which is also spoken in Pakistan), Zazaki (spoken in Turkey), and Kumzari (spoken in Musandam peninsula in Oman). Most of these languages do not have a writing system, and make use of Persian alphabet. Iranian Persian is also written this way, but the Tajiks make use of Cyrillic alphabet.

Ms. Gohar Hakobian's thesis, "The Iranian Caspian-Aturpatakan Sprachbund" deals with an important New West Iranian Sprachbund (as the remotely related, sometimes even closely related languages with similar features on the levels of phonology, morphology, syntax and lexicon, as a result of long coexistence and language contacts). The languages covered in this work are all north-western Iranian ones, including Zazaki, Gorani, Talishi, Tati, Gilaki, Mazandarani, Semnani, and some Central Caspian dialects, along with some of the transitional dialects of the Central Alborz. The reason why Zazaki (which is now mainly spoken in Turkey) is listed among these Caspian languages is that the author considers the cradle of Zazaki to be Daylam in South Caspian region. The same thing holds true about Gorani, whose speakers appear to have migrated to their current settlement area (Kermanshah in South-East, Sanandaj in the North-East and the city of Mosul in North-West, generally the region along Iran-Iraqi border) from the South Caspian region.

The Talishi language considered for this work has two major dialects: Southern (spoken in the South-Western shores of the Caspian Sea, namely from Anzali lagoon and lowlands of Gilan Province of Iran), and Northern (extending from the regions of Lankaran, and Astara, up to Yardymli in the Republic of Azerbaijan.

The Tati dialects represented in this study are those extending over a very vast geographical location, stretching from Vafs in the South-East and

University of Tehran
University College
of Fine Arts
School of Performing
Arts and Music
تهران، خيابان انقلاب
دانشگاه تهران
پرديس هنرهاي زيبا
finearts@ut.ac.ir
مندوي پستي
مندوي پستي
۱۴۱۵۵–۶۴۵۸

Takestan area of Qazvin in the North-East to the Kilit on the banks of the Araxes river, near Nakhijavan province of Republic of Azerbaijan.

Gilaki, on the other hand, a North-Western Iranian Language spreading between the South-Western shores of the Caspian Sea and Northern slopes of the Alborz mountain range, with two major dialects: Western (dialects of Rasht, Fuman, Anzali, etc.) and Eastern (dialects of Lahijani, Langerudi, Machiani, etc.).

Mazandarani (Tabari) is a language spoken in the Province of Mazandaran, between the South-Eastern shores of the Caspian Sea and the Northern slopes of Alborz mountains. Of course the author has introduced another group of dialects namely "The Central Caspian" ones, (including Ramsari, Tonekaboni and Kelardashti) which are normally regarded as dialects of Mazandaran, and located in the Western parts of this Province. Also, dialects of some villages on the road of Tehran to Mazandaran have been separated from the Mazandarani group, which are the dialects of Velatru, Yush, and the villages in the upper tributaries of the Jajrud river. The author has regarded them as "transitional dialects of Central Alborz". The dialects of Semnan province (including Semnani, Sangesari, Sorkhei, Lasgerdi, Aftari, Shahmirzadi and Biyabuneki) are the other dialects covered by the author.

In order to talk about the *Sprachbund* of the so-called regions, the author has adopted four criteria: Synchronous state, the distribution area, common features in a restricted number of member-languages, and the principle of "primary use *versus* marginal use" in drawing the isoglosses. As the author clearly states, this work is a purely linguistic research, and

زيب ريزاز پردېر

University of Tehran
University College
of Fine Arts
School of Performing
Arts and Music
تهران، خيابان انقلاب
دانشگاه تهران
پرديس هنرهای زيبا
finearts@ut.ac.ir
مندوی پستی
مندوی پستی
۱۴۱۵۹-۶۴۸۸

also considers the movements of groups speaking different languages (dialects) in the region.

"The phonetic isoglosses" is the first part of the discussion part of this thesis. Done on the basis of several phonemes and clusters (such as xw), this part is significant in terms of its several examples, and its impressive bibliographical references. The "Morphological isoglosses" is the major contribution of this thesis, and provides a detailed and comprehensive study of five major issues such as the indicative present tense, The Indicative Progressive tense, Imperfect based on the Parthian Optative, The či-/čī- marker of the negation of existence, and finally, the Nominal Inflection (and case marking).

Each of these parts are really impressively studied, for example, in the part dealing with the indicative present tense, the data are devided into two groups: those derived from OIr. *-ant-, and those without markers. The author provides extensive examples of Zazaki, Eastern Gilaki, Mazandarani, High Taleqani (from the Tatoid group), Velatrui, Yushi and Jajrudi (from the transitional dialects of the Central Alborz), Kalardashti, Tonekaboni and Ramsari (from the Central Caspian dialects), and Sorkhei, Lasgerdi, Aftari, Sangesari and Shahmirzadi (from the dialects of the Semnan region) for the first group, as well as illuminating examples of the second group from Southern Talishi, Western Gilaki, Central Tati, Rudbari (from the Tatoid group), and the Central Caspian dialects. The same approach holds true for the other parts, when in studying the Indicative Progressive tense, the data are divided into four groups (progressives formed with a locative verb, derived from andar, and Progressives formed with particles derived from kV(r)(V), Progressives based on the combination of andar and kV(r)(V), and progressive built with a demonstrative.

شماره: تاریخ: پیوست:

The Addendum of the work, the lexical isoglosses, is a really impressive part of the work, and clearly shoes the efforts made by the researcher.

I really enjoyed reading this work, and learnt a lot from the wealth of the data presented in it. Ms. Hakobian proves that she is very well acquainted with the literature on different issues of the Iranian dialectology, and this may be seen in the extensive list of references she provides for each of her discussions. This reminds me of Carl John Krankhe's seminal PhD thesis defended almost half a century ago, about the linguistic relationships in central Iran. I hope a lot that similar works may be done about the rest of the parts of Iran (especially the southern parts and the shores of the Persian Gulf), in order to complete the puzzle of the linguistic contacts in today's Iran.

However, I may also suggest that transcriptions be done following the conventions of the *Encyclopaedia Iranica* pretty consistently. Although the writer says that "Diacritics were omitted where the place name or dialect in question is generally known", this seems to be necessary for some of the dialects, such as Biyâbânaki, referred to as Biyabunaki in the text. Also, I think the actual isoglosses sketched on the map (like what scholars like Stilo and Krankhe have done) will represent the work better (given the fact that the word isogloss on the title of the thesis justifies this expectation).

Generally, for the scholars and students of Iranian languages, such a study, incorporating so many Iranian languages has always been a primary concern. The fact that Ms Hokobyan has been able to make a very fine use of the Russian sources (which is not within the ability of many other linguists of this field, including me) is a remarkable aspect of this work.

What I can say as a general impression about this thesis is that the work is of a highly reliable comprehensive work, and a tremendously useful University of Tehran
University College
of Fine Arts
School of Performing
Arts and Music
بادن ، خیابان انقلاب
خانشگاه تهابان انقلاب
دردیس هنرهای زیبا
finearts@ut.ac.ir
مسنوق پستی ،

۱۴۱۵۵ – ۶۴۵۸
۶۶۴۸۵۲۱ ،
۶۶۴۱۸۱۱ ،

شماره: تاریخ: پیوست:

collection of material and up-to-date references, and will surely be appreciated by all those engaged in the study of the Iranian languages. Ms Hakobian has painstakingly examined all the relevant publications, such as grammars, text editions, and articles published until this time, and has systematically incorporated the material of some of the more important works. Therefore, her work provides the reader with an opportunity to investigate the quantity of linguistic material and scholarship available in Iranian too, many of them often inaccessible or simply unknown to some scholars. I have also checked that all the publications of Ms. Hokobian are in line with the subject of this dissertation.

In its scholarship and presentation, Ms. Hakobian has produced an exemplary, and quite original, PhD dissertation, which is also a pleasure to read. The thesis thus makes an important contribution to scholarship on a phenomenon that have not been as intensively explored as other aspects of Iranian linguistics. Therefore, I recommend this work for a PhD degree, and suggest the highest grade possible for this brilliant work.

Sincerely,

Behrooz Mahmoodi-Bakhtiari, Ph.D (Linguistics)

Associate Professor,

Faculty of Fine Arts,

University of Tehran

30.05.2022

University of Tehran
University College
of Fine Arts
School of Performing
Arts and Music
المنافقة على المنافقة المنافقة

Գոհար Հակոբյանի «Կասպյան-ատրպատականյան իրանական լեզվամիությունը» թեմայով ատենախոսության մասին կարծիք

ես շատ ուրախ եմ, որ ինձ հնարավորություն է ընձեռնվել իմ կարծքին արտահայտել այս ատենախոսության մասին։ Սա գերազանց և չափազանց հետաքրքիր ատենախոսություն է։ Ըստ էության, իրանական լեզվաբանությունը և բարբառագիտությունը գերազանց ուսումնասիրվում են ականավոր գիտնական պրոֆեսոր Գառնիկ Ասատրյանի կողմից ղեկավարվող «Երևանի իրանական լեզվաբանության դպրոց»-ի (ինչպես ես համարձակվում եմ այն անվանել) կողմից։

Ինչպես նշեցի, այս ատենախոսությունը վերաբերում է նոր արևմտաիրանական բարբառներին։ Որպես Հնդեվրոպական լեզվարնտանիքի ճյուղ՝ իրանական լեզուներով այսօր խոսում են ավելի քան 80 միլիոն մարդ Թուրքիայից (ներառյալ զազան) մինչև Չինաստան (ներառյալ սարիքոլին) ընկած ընդարձակ տարածքում՝ րնդգրկելով հիմնականում ողջ Իրանը, Աֆղանստանը և Տաջիկստանը։ Նոր իրանական լեզուներն այն լեզուներն են, որոնք տարածված են Իրանական սարահարթում իսլամի ծագումից հետո (իններորդ կամ տասներորդ դար)։ Քանակապես այս լեզուները զգալիորեն ավելի շատ են՝ համեմատած հին և միջին իրանական լեզուների հետ, և ավելի շատ հնչյունական և քերականական պարզեցումներ են ներկայացնում՝ իրենց նախորդող լեզուների համեմատ։ Հետաքրքիր է, որ այս լեզուների/շատերը չունեն անմիջական և հստակ նախորդող լեզուներ. միայն պարսկերենն ու յաղնոբին կարող են համարվել անմիջական նախորդող լեզուներ - ունեցող (համապատասխանաբար միջին պարսկերեն և սողդերեն) լեզուներ։ Նոր իրանական լեզուներն այժմ բաժանվում են «արևելյան» և «արևմտյան» ենթախմբերի։ Նոր իրանական արևմտյան լեզուները հիմնականում խոսվում են ժամանակակից Իրանում և ներառում են պարսկերենը (ամենալայն տարածում ունեցող իրանական լեզուն` իրանական, աֆղանական և տաջիկական տարատեսակներով), քրդերենը, բելուջերենը, մազանդարանին, լորին, գիլաքին, թաթերենը, թալիշերենը, լարեսթանին, բաշքարդին և այլն։ Կան լեզուներ, իհարկե, որոնք տարածված են այս սահմանից դուրս, սակայն համարվում արևմտաիրանական, ինչպես բելուջերենը (որով նույնպես խոսում Պակիստանում), զազան (խոսվում է Թուրքիայում) և կումզարին (խոսվում է

Օմանի Մուսանդամ թերակղզում)։ Այս լեզուներից շատերը չունեն գրային **Խամակարգ և օգ**տագործում են պարսկերենի այբուբենը։ Իրանական պարսկերենը **ևույնպես** գրվում է այսպես, բայց տաջիկները օգտագործում են կիրիլյան այբուբենը։

Shlihu Հակոբյանի «Կասպյան-ատրպատականյան իրանական լեզվամիությունը» թեմայով ատենախոսությունը ուսումնասիրում է կարևոր նոր արևմտաիրանական լեզվամիություն (երկար համակեցության և լեզվական շփումների արդյունքում հնչյունաբանության, ձևաբանության, շարահյուսության և բառապաշարի մակարդակներում նույնանման հատկանիշներ ձեռք բերած սերտ ցեղակից կամ ոչ ցեղակից լեզուները)։ Այս ատենախոսության մեջ ընդգրկված լեզուները բոլորը հյուսիսարևմտյան են՝ ներառյալ զազան, գորանին, թալիշերենը, թաթերենը, գիլաքին, մազանդարանին, սեմնանին, և որոշ կենտրոնական կասպյան բարբառներ և կենտրոնական Ալբորզի որոշ միջանկյալ բարբառներ։ Ձազան (այժմ հիմնականում տարածված է Թուրքիայում) կասպյան լեզուների շարքում դասվել է այն պատճառով, որ հեղինակը զազայի բնօրրանը համարում է հարավկասպյան շրջանում գտնվող Դայլամը։ Նույնը վերաբերում է գորանիին, որով խոսողներն, րստ երևույթին, գաղթել են իրենց ներկայիս բնակավայր (Քերմանշահը հարավարևելքում, Սանանդաջը հյուսիս-արևելքում և Մոսուլ քաղաքը հյուսիսարևմուտքում, ընդհանուր առմամբ, Իրան-Իրաք սահմանի երկայնքով գտնվող շրջանը) հարավկասպյան շրջանից։

Տվյալ աշխատանքի մեջ քննարկվող թայիշերենն ունի երկու հիմնական բարբառ՝ հարավային (խոսվում է Կասպից ծովի հարավ-արևմտյան ափերում, մասնավորապես՝ Անզալի ծովածոցից մինչև Իրանի Գիլան նահանգի ցածրադիր վայրեր), և հյուսիսային (տարածված է Լենքորանի և Աստարայի շրջաններից մինչև Յարդմլի՝ Ադրբեջանի Հանրապետությունում)։

Այս ուսումնասիրության մեջ ներկայած թաթական բարբառներն այն բարբառներն են, որոնք տարածվում են հսկայական աշխարհագրական տարածքում՝ ձգվելով հարավ-արևելքում գտնվող Վաֆսից և հյուսիս-արևելքում գտնվող Ղազվինի Թաքեսթանից մինչև Արաքս գետի ափին գտնվող Քիլիթ՝ Ադրբեջանի Հանրապետություն Նախիջավան նահանգի մոտ։

Գիլաքին, մյուս կողմից, հյուսիսարևմտյան իրանական լեզու է, որը տարածվում է Կասպից ծովի հարավարևմտյան ափերի և Ալբորգի լեռնաշղթայի հյուսիսային լանջերի միջև ընկած տարածքում, երկու հիմնական բարբառներով՝ արևմտյան (Ռաշթի, Ֆումանի, Անզալիի բարբառներ և այլն) և արևելյան (Լահիջանի, Լանգեռուդի, Մաչիանի բարբառներ և այլն)։

Մազանդարանին (թաբարի) Մազանդարան նահանգում, Ymumha dough հարավ-արևելյան ափերի և Ալբորզ լեռների հյուսիսային լանջերի միջև ընկած տարածքում խոսվող լեզու է։ Իհարկե, հեղինակը ներկայացրել է բարբառների մեկ այլ խումբ՝ «կենտրոնական կասպյան» բարբառները (ներառյալ ռամսարին, թոնեքաբոնին lı քելարդաշթին), որոնք սովորաբար համարվում մազանդարանիի բարբառներ և տարածված են այս նահանգի արևմտյան մասում։ Մազանդարանիի խմբից առանձնացվել են նաև Թեհրանից դեպի Մազանդարան ճանապարհի որոշ գյուղերի բարբառներ՝ այն է Վելաթրու, Յուշ և Ջաջրուդ գետի վերին վտակների գյուղերի բարբառները։ Հեղինակը դրանք համարել է «կենտրոնական Ալբորզի միջանկյալ բարբառներ»։

Սեմնան նահանգի բարբառները (այդ թվում՝ սեմնանի, սանգեսարի, սորխեի, լասգերդի, աֆթարի, շահմիրզադի և բիյաբունեքի) մյուս բարբառներն են, որոնք քննարկվել են հեղինակի կողմից։

Նշված շրջանների լեզվամիության մասին խոսելու համար հեղինակը ընդունել է չորս չափանիշներ՝ համաժամանակյա վիճակ, տարածման արեալ, սահմանափակ թվով անդամ-լեզուներում ընդհանուր հատկանիշներ և զուգաբանություններն առանձնացնելու համար «առաջնային-մարգինալ օգտագործման» սկզբունքը։ Ինչպես հեղինակը հստակ նշում է, այս աշխատանքը զուտ լեզվաբանական հետազոտություն է, և հաշվի է առնում նաև տարածաշրջանում տարբեր լեզուներով (բարբառներով) խոսող խմբերի տեղաշարժը։

«Հնչյունական գուգաբանությունները» այս ատենախոսության առաջին մասն են կազմում։ Հիմնված լինելով մի քանի հնչույթների և հնչյունախմբերի (օրինակ՝ xw) ուսումնասիրության վրա՝ այս մասը նշանակալի է իր մի քանի թվարկված օրինակներով lı unuuulnphs գրականությամբ։ «Ձևաբանական զուգաբանությունները» այս ատենախոսության հիմնական մասն է կազմում և ներկայացնում է հինգ հիմնական խնդիրների մանրամասն և համապարփակ ուսումնասիրություն, եղանակի ինչպիսիք են սահմանական ներկա ժամանակաձևը, սահմանական եղանակի շարունակական ժամանակաձևը, պարթևերենի րդձական եղանակի վրա հիմնված անկատարի կազմությունը, գոյության ժխտում արտահայտող *či-/čī*- մասնիկի առկայությունը, և, վերջապես, հոլովական համակարգո։

Այս մասերից յուրաքանչյուրն իսկապես տպավորիչ է ուսումնասիրված, օրինակ՝ **սահմանական եղան**ակի ներկա ժամանակին նվիրված մասում՝ նյութը բաժանվում է երկու խմբի՝ նրանք, որոնք կազմված են հին իրանական **-ant*-ով, և նրանք, որոնք կազմված են զրո ցուցիչով։ Հեղինակը առաջին խմբի համար ներկայացնում է բացում օրինակներ գազայից, արևելյան գիլաքիից, մազանդարանիից, բարձրադիր շրջանի թալեղանիից (թաթոյիդ խումբ), վելաթրուիից, յուշիից և ջաջռուդիից (կենտրոնական Ալբորգի միջանկյալ բարբառներ), քալարդաշթիից, թոնեքաբոնիից և ռամսարիից (կենտրոնական կասպյան բարբառներ), և սորխեիից, լասգերիից, աֆթարիից, սանգեսարիից և շահմիրզադիից (Սեմնանի նահանգի բարբառներ), ինչպես նաև երկրորդ խմբի համար օրինակներ է բերում հարավային թայիշերենից, արևմտյան գիլաքիից, կենտրոնական թաթերենից, ռուդբարիից (թաթոյիդ խումբ), և կենտրոնական կասպյան բարբառներից։ Նույն մոտեցումն է ժամանակաձևի կիրառվում նաև մյուս մասերում՝ շարունակական ուսումնասիրության դեպքում. նյութը բաժանված է չորս մասերի (*andar*-ից կազմված օժանդակ բայով շարունակական ժամանակաձև, kV(r)(V) մասնիկով կազմված շարունակական ժամանակաձև, andar-ի և kV(r)(V)-ի համադրությամբ կազմված շարունակական ժամանակաձև և ցուցական դերանունով կազմված շարունակական ժամանակաձև)։

Աշխատանքի հավելվածը՝ բառային զուգաբանությունները, իսկապես աշխատանքի տպավորիչ մասն են կազմում և ակնհայտորեն ցույց են տալիս հետագոտողի կատարած ջանքերը։

Ես իսկապես վայելեցի այս աշխատանքը կարդալը և շատ բան սովորեցի դրանում ներկայացված հարուստ նյութից։ Տիկին Հակոբյանը ապացուցում է, որ շատ լավ ծանոթ է իրանական բարբառագիտության տարբեր հիմնախնդիրների վերաբերյալ գրականությանը, և դա կարելի է տեսնել իր յուրաքանչուր քննարկման համար տրամադրած հղումների ընդարձակ ցանկում։ Այն ինձ հիշեցնում է Կառլ Ջոն Քրանկեի հիմնական թեկնածուական ատենախոսությունը, որը նա պաշտպանել է գրեթե կես դար առաջ` կենտրոնական Իրանի լեզվական առնչությունների մասին։ Հուսով եմ, որ նմանատիպ աշխատանքներ հնարավոր կլինի կատարել Իրանի մնացած մասերի (հատկապես հարավային և Պարսից ծոցի ափերի) մասին, որպեսզի ձևավորվի այսօրվա Իրանի լեզվական շփումների ամբողջական պատկերը։

Այնուամենայնիվ, ես առաջարկում եմ, որ տառադարձումների համար հետևողականորեն օգտագործվի *Encyclopaedia Iranica*-ի առաջարկած **համակարգը։ Թե**և հեղինակն ասում է, որ «դիակրիտիկ նշանները բաց են թողնվել **այնտեղ**, որտեղ խնդրո առարկա տեղանունը կամ բարբառը ընդհանուր առմամբ հայտնի է», կարծես թե դա անհրաժեշտ է որոշ բարբառների համար, օրինակ՝ Բիյաբաանաքիի դեպքում, որը տեքստում հիշատակվում է որպես Բիյաբունաքի։ Նաև, կարծում եմ, քարտեզի վրա ուրվագծված իրական զուգաբանությունները (ինչպես արվել է Սթիլոյի և Քրանկեի նման գիտնականների կողմից) ավելի լավ կներկայացնեն աշխատանքը (հաշվի առնելով այն փաստը, որ ատենախոսության վերնագրի զուգաբանություն բառը արդարացնում է այս ակնկալիքը)։

Ընդհանրապես, իրանական լեզուներով զբաղվող գիտնականների և ուսանողների համար նման ուսումնասիրությունը, որը ներառում է այդքան շատ իրանական լեզուներ, միշտ եղել է առաջնային խնդիր։ Այն փաստը, որ տիկին Հակոբյանը կարողացել է շատ լավ օգտագործել ռուսերեն աղբյուրները (ինչը չեն կարողանում անել այս ոլորտի շատ այլ լեզվաբաններ, այդ թվում՝ ես նույնպես) այս աշխատանքի ուշագրավ կողմն է։

Որպես այս ատենախոսության մասին ունեցած ընդհանուր տպավորություն՝ կարող եմ ասել, որ այն շատ վստահելի և համապարփակ աշխատանք է և հանդիսանում է լեզվական նյութի և արդի հղումների մեծապես օգտակար աղբյուր, և, անշուշտ, կգնահատվի իրանական լեզուների ուսումնասիրությամբ զբաղվող բոլորի կողմից։ Տիկին Հակոբյանը ջանասիրաբար ուսումնասիրել է բոլոր համապատասխան հրապարակումները, ինչպիսիք են քերականությանը նվիրված աշխատությունները, տեքստային հրատարակությունները և մինչև այս պահը հրատարակված հոդվածները, և համակարգված կերպով ներառել է որոշ առավել կարևոր աշխատություններ։ Հետևաբար, նրա աշխատանքը նաև ընթերցողին հնարավորություն է ընձեռում ծանոթանալ իրանցի գիտնականներին և ուսումնասիրել իրանական լեզվական նյութը, որոնցից շատերը հաճախ անհասանելի կամ պարզապես անհայտ են որոշ գիտնականների համար։

Ակադեմիական և ներկայացման տեսանկյունից՝ տիկին Հակոբյանը ներկայացրել է օրինակելի և բավականին ինքնատիպ թեկնածուական ատենախոսություն, որը կարդալը նաև հաճույք է պատճառում։ Այսպիսով, թեզը կարևոր ներդրում է կատարում այս երևույթի ուսումնասիրության մեջ, որն այնքան ինտենսիվ չի հետազոտվել, որքան իրանական լեզվաբանության մյուս ասպեկտները, և ես առաջարկում եմ հնարավորինս բարձր գնահատել այս փայլուն աշխատանքը։

5